

K2

KULTTUURI MENOT PÄÄKIRJOITUS LUKIJALTA **IHMISET** TEEMA PIKKUNEN TV JA RADIO

Itsensä näköinen mies. 50 vuotta täyttävä Radiopuhelimien Jyrki Mäki sai kuulla, millainen hän on. **K2 ihmiset, sivu 8.**

Julkaisija valvoo sisältöä

Eettiset pelisäännöt kuuluvat hyvään netti-keskusteluun

Mediatohori

Kirjoittajat vastaavat lain mukaan verkkokeskustelujen sisällöstä. Julkaisijan vastuu rajoittuu vain lainvastaisten viestien poistamiseen.

Tämä vastuujako ei kuitenkaan riitä viestejä julkaisemalle mediataloilille. Holittomasti vellova keskustelu voi vaarantaa suuren yleisön luottamusta myös toimituksen tuottamiin sisältöihin. Verkkokeskustelun eettisissä ohjeissa korostuukin laisäädäntöä tiukempi julkaisijan vastuu.

Arveluttavat aineistot liittyvät erityisesti rasismiin, yksityisyyden loukkauksiin ja väkivaltaan yllyttämiseen.

Yleisön tuottama verkkokeskustelu ja internet on Suomessa liitetty osaksi media-alan eettistä itsesääntelyä -päinvastoin kuin monessa muussa maassa. Vastuuta nettiviestien sisällöstä ei jätetä pelkästään kirjoittajille itselleen.

Eettisiä periaatteita sovelletaan yhtä lailla ennakkoon ja jälkikäteen valvottaviin verkkokeskusteluihin. Valvontavastuu saattaa ulottua myös keskustelupalstoille tarjottuihin verkkolinkkeihin.

Median oman uskottavuuden kannalta on myös olennaista, että yleisökeskustelun ja toimittajien välinen rajat tunnustetaan selvästi joukkoviestimen verkkosivuilla.

Keskustelijoiden pitäisi heti pystyä ymmärtämään keskustelupalstan luonne ja julkaisemisen pelisäännöt. Eettisesti perusteltua on myös kertoa kirjoittajille heidän juridisesta vastuustaan.

Sivuston ylläpitäjän pitäisi pystyä tunnistamaan keskuste-

VERKKOIHMISEN 12 KÄSKYÄ

Kaleva.fi on kaiken kansan ennakkomoderoitu keskustelufoorumi.

Emme julkaise tekstejä, jotka...

- Herjaavat ihmistä tai ihmisryhmää esimerkiksi ihonvärin, seksuaalisen suuntautumisen tai vakaumuksen perusteella.
- Hylkäämme kirjoitukset, joissa pyritään leimaamaan negatiivisesti uskonnon perusteella. Kirjoitukset hylätään myös, jos ne sisältävät rasistisia ilmauksia ja rodullisia yleistyksiä.

Älä kehoita rikokseen tai väkivaltaan!

- Kehottavat rikokseen tai väkivaltaan. Tai toivottavat ihmiselle kuolemaa tai onnettomuutta.

Älä loukkaa ihmisen yksityisyyttä!

- Loukkaavat rivikansalaisen yksityisyyttä. Henkilöllisyyksien arvuuttelu ja vihjailu on sopimatonta.

Älä turhaan lausu väitteitä rikosten tai onnettomuuksien syyllisistä ja uhreista!

- Esittävät perusteettomia väitteitä tai syyttöisiä rikoksista tai onnettomuuksista.
- Hylkäämme kirjoitukset, joissa syyllistetään esimerkiksi liikenneonnettomuuden osapuolia ennen kuin viranomaiset ovat ehtineet edes tutkia asiaa. Kirjoitukset hylätään myös, jos ne loukkaavat rikoksen ja onnettomuuden uhrien ja omaisten yksityisyyttä.

Älä jankuta!

- Jankuttavat samaa asiaa viestistä toiseen. Esimerkiksi usein toistuvat samansisältöiset poliittiset agitaatior kirjoitukset hylätään.

Älä yritä peitellä nimesi!

- On kirjoitettu nimellä tai oikealta vaikuttavalla nimellä. Emme voi todentaa henkilöllisyyttä.

Älä luettele numeroita tai osoitteita!

- Sisältävät puhelinnumeroita ja sähköpostiosoitteita.

Älä mainosta!

- On laadittu vain markkinointimielessä.

Älä kiroile!

- Sisältävät räävittömyyksiä, kuten kiroilua. Tai nälvivät vain kansakeskustelijoita. Kirjoitukset hylätään, jos ne sisältävät pelkästään heittoalaukusten, kuten "Jeel!", "voimia omaisille", "onpa tyhymää", "EVVK", "kesätoimittaja taas asialla" jne.

Älä varasta muilta!

- Ovat muilta foorumeilta kopioituja keskusteluita. Käytä copy-pastea harkiten. Jos siteeraat, mainitse lähde.

Älä turhaan linkkaa!

- Sisältävät linkkejä. Poikkeuksia voivat olla: Tunnetut suomalaiset tiedotusvälineet (esim. Kaleva, HS, TS, IL, IS ja MTV3), tunnetut sosiaalisen median palvelut (esim. YouTube ja Wikipedia), viranomaisen sivut (esim. poliisi ja ulkoministeriö) ja julkisyhteisöjen sivut (esim. Oulun kaupunki tai Helsingin yliopisto).

Älä huuda!

- ON KIRJOITETTU CAPS LOCK PÄÄLLÄ.

Lähde: Kaleva.fi, arafilika EJJA SARASTAMO

Verkkoyhteisöjen pelisäännöt esille

Tämä on toinen osa median ylläpitämiä keskustelupalstoja käsittelevää Mediatohori-sarjaa.

Ensimmäisessä osassa 23.10. tarkasteltiin keskustelupalstojen laillisuus- ja kysymyksiä.

Kolmannessa osassa joulukuun loppupuolella keskitytään keskustelupalstojen moderointiin eli julkaisijan valvontakäytäntöihin.

luihin osallistujat, vaikka nimimerkit sallitaan sananvapauden nimissä.

Eettiset käytännöt siis edellyttävät, että toimitus valvoo keskustelupalstoillaan käytävää sisältä. Epäasiallisiin sisältöihin on puututtava poistamalla viipymättä tietoon tulleet ongelmalliset viestit. Erityisen huolellisesti olisi valvottava lapsille ja nuorille suunnattuja verkkopalstoja.

Tärkeää on, että keskustelupalstan käyttäjät voivat ilmoittaa asiattomista viesteistä ja esittää niiden poistamista. Se että me-

dia ottaa huomautuksen vakavasti, voidaan varmistaa sillä, että ilmoittaja saa asiasta kuitauksen. Eettisesti riittävä, että asiattomiksi katsottavat viestit poistetaan, kun niistä on saatu tieto, vaikka samalla keskustelujen valvontaa olisikin laiminlyöty.

Lyhyt aikajänne kuvastaa verkkokeskusteluita. Viesteissä on tarvittaessa pystyttävä nopeasti kommentoimaan toisten sanomisia ja täydentämään niiden sisältöä. Keskustelupalstoja ei tulisi käsitellä kokonaisuutena, jossa julkaistuja viestejä on jälkikäteen liitetty yhteen. Yksittäisten viestien kirjoittajat eivät välttämättä edes tiedä aiemmin käydyistä keskusteluista tai viittaa siihen omissa kommentissaan.

Keskustelijoiden on muistettava, että verkkokeskustelutkin ovat osa median julkaisuvapautta. Aivan kuten painettujen lehtien sisällöstä, toimituksella on itsenäisen valtaa päättää myös verkkoviestien julkaisemisesta ja julkaisematta jättämisestä. Keskusteluita saa moderoida va-

paasti ja tarvittaessa myös yksipuolisesti.

Asiattomiksi tulkittujen yksittäisten puheenvuorojen ohella perusteltua voi olla myös kokonaisen viestiteijun poistaminen tai yksittäisen kirjoittajan pääsyn estäminen keskustelupalstalle esimerkiksi IP-osoitteen pohjalta.

Koske kyse ei ole toimituksellisesta aineistosta, myös kirjoittajan vastinetyöllinen oikeus

omaan kannanottoon on mahdollista rajata verkkokeskustelujen ulkopuolelle. Automaattista oikeutta saada oma näkökanta julkaistavaksi lehden painatussa tai verkkoversiossa ei ole edes kärkekkäästi arvostellulla verkkokeskustelijalla.

Kun keskustelupalsta on julkinen toimintaympäristö, mediassa on oikeus käsitellä uutistoiminnassa verkkokes-

kusteluissa esiintuvia asioita. Tällaisesta mahdollisuudesta kannattaa kuitenkin avoimesti kertoa kirjoittajille jo ennakolta.

Heikki Kuutti
heikki.kuutti@jyu.fi

Viestintäoikeuden ja journalismietikan asiantuntija, FT Heikki Kuutti arvioi tällä palstalla Kalevan juttuja. Mediatohori-palsta on luettavissa myös Kalevan verkkosivuilla.

Keskusteluohjeita selkeytettiin Kaleva.fi:ssä

Kaleva OULU Kaleva.fi:n keskustelufoorumin moderointisääntöjä on selkeytetty ja päivitetty. Niin juttutupa kuin lukijakomenteihin kirjoittavien lukijoiden kannattava uutustua uusiin ohjeistuksiin.

Kun sääntöjä noudattaa kirjoittelussa, oma teksti pääsee varmemmin läpi verkkoon

muiden luettavaksi.

Säännöissä kerrotaan selvästi, minkälaiset kirjoitukset eivät pääse moderoinnista läpi. Esimerkiksi jos kirjoitus herjaa ihmistä tai ihmisryhmää ihonvärin, seksuaalisen suuntautumisen tai vakaumuksen perusteella, moderointi ei päästä tekstiä läpi.

Ennakkomoderoituun Kale-

va.fi:hin on luovassa jo lähitulevaisuudessa rekisteröitymis-mahdollisuus.

Sen myötä kirjoittaja voi rekisteröidä itselleen vakioidun nimimerkin.

Lisäksi rekisteröidyn käyttäjän kirjoitus pääsee nopeammin julki niin Juttutupa kuin uutisten perässä oleviin lukijapalautteisiinkin.

Harmittonta jutustelua

Silmäys Juttutuvan verkkokeskusteluihin Kaleva.fi:ssä paljastaa viestien valtavan määrän ja harmittomuuden.

Eettisesti arveluttavaa mieltipiteiden vaihtoa keskusteluissa ei esiinny. Joka kirjoittajat käyttäytyvät siis siististi tai lehden moderointi eli valvonta on huolellista.

Lehden ennakkoon esittämät keskusteluteemat eivät ole omiaan ruokkimaan kiheitä kannanottoja, eikä valmiiksi aiheelliseksi tarjota esimerkiksi "maahanmuuttajia", "vähemmistöjä" tai "pedofiliaa".

Perinteisten aihealueiden (uutiset, politiikka, talous, kulttuuri, urheilu, viihde) ohella valmiita keskustelun teemoja ovat muun muassa asuminen, autot, lemmikit ja muut eläimet, hinnat ja laatu sekä vuodenajat.

Keskustelun pystyy aloittamaan myös Muut-teemassa, jossa on puitu esimerkiksi hautausmaan varkaita, pyykkien pesemistä yöllä, outoa valoilmiötä taivaalla ja tienvereinen hyllyttäjä kenkiä.

Komenttien määrä keskusteluiden kohdalla vaihtelee, mutta jää yleensä vajaan kymmenen.

Kuitenkin esimerkiksi keskustelu puoluejohtaja Juhana Sipilän linjan puremattomuudesta synnytti peräti 700 kommenttia ja perussuomalaisen vaalitulok-

sen käyttö 179 kommenttia.

Vilkasta kommentointia herätti myös Oma elämä-palstalla tekijät että villasella painettava juttu. Paikalliset lehdet eivät tästä ole riviäkään kirjoittaneet. Entä Kaleva? Paperiversiosta löytyy mutta netti ei mainitse sanallakaan! Uutiskynnyksilyt-tyy kunhan joku Raahessa ajaa

Kunnian tai yksityisyyden suoja saattaa vaarantua rikoksia koskeva keskusteluissa.

Nimimerkki Joose käynnisti keskustelua marraskuun alussa Raahen TE-toimistossa sattuneesta kavalluksesta: "Kavaltaminen ja sen salliminen on törkeää. Harvinaisen sukunimi sakkoihin tuomitulla, onko yhteyksiä Oulun kaupungin johtoon?"

Keskustelu jatkui: "Kertokaapa meille tietämättömille tarkemmin mistä on kysymys" (Salamyhkäisyys jatkuu täälläkin).

"Tästä törkeydestä ollaan oltu hipihiljaa. Onsen verran korkealla tekijät että villasella painettava juttu. Paikalliset lehdet eivät tästä ole riviäkään kirjoittaneet. Entä Kaleva? Paperiversiosta löytyy mutta netti ei mainitse sanallakaan! Uutiskynnyksilyt-tyy kunhan joku Raahessa ajaa

päissään mopolla ojan. Ei heillä hätää, korkeintaan sijainen saa potkut!" (Shh)

"Ei tiedä missä alainen ja mitä yleensä on tekemässä. Kuulostaan hyvin normaalilta julkisenpuolen arjelta". (Voi ottaa isimmän)

"En huomannut tuota uutista Kalevan sivuilla. Tuumailin, että saikohan tuomitu pitää työpaikkansa edelleen?" (Rike)

"Mites virkamiehen erotat?" (Erityisuoja)

"Vastuu se on virkamiehelläkin, ja esimiehellä myös, joka ne matkalaskut on hyväksynyt. Paljon on toimiston listalla väkeä. Siellä homma toimii." (Vastuu oltava)

"Tämän päivän (24.10.2012) Kaleva sivu 2, ihan sivun alaosa. E.H menetti pitkäaikaisen työpaikkansa." (Comment)

"Siellähän on vain se vinkkeriporilais-juttu, lieko siinä juttu juuri? Pitäisikö antaa vinkki jaarjalle?" (Vanttom)

Puheenvuorot ovat hyvä esimerkki itseään ruokkivasta keskustelusta, joka saattaa villiintyä liikaa.

Ongelmia rikoskeskustelulle aiheutuu, jos epäilyllä tai tuomitun nimi mainitaan, hänen tekoaan pausutetaan tai teon laajemmasta merkityksestä keskustellaan ilman riittäviä faktatietoja.

Keskustalan puheenjohtajan Juhana Sipilän linja kirjoitti Kaleva.fi:n keskustelussa peräti 700 kommenttia. Toinen runsaasti kommentoitu aihe oli marraskuun alussa Raahen TE-toimistossa sattunut kavallus.

Kotistudiossa

Kari Sankala
kari.sankala@kaleva.fi

Voi risuaita #! Mikä hästäkki #, ruutu # pimeni

Honka, mänty, petjä on monelle tuttu hokema vuosikymmenten takaa.

Risuaita, ruutu, hästäkki ovat tämän päivän synonyymit, joihin törmää miltei päivittäin.

Risuaita on sen ruudun kansanomaisen nimi. Nimi juontaa arvattavasti merkin ulkonäöstä.

Uusin tulokas on tämä hästäkki eli englannista suomeksi väännetty heinähäkki. Siinäkin on jotakin näköistä.

Hästäkkiä käytetään twitteriin viestittäessä. Twiittaa sinne ja twiittaa tänne.

Hästäkki ja twitter ovat tulleet televisioon. Sitä vaan en ymmärrä miksi.

Ainakaan toistaiseksi en ole onnistunut löytämään hästäkkiä mitään uutta järkevää sisältöä.

Hästäkin takaa ilmestyy vain toinen toistaan tyhjempi kommentteja minuutti sitten tai 30 sekuntia sitten. On tunne, että olemme tarkasti reaaliajassa.

Erityisen ihastuneita hästäkkiin ollaan perjantai-ilta parhaaseen katseluaikaan kello 21 tulevassa A-studion streamissa.

Ohjelmassa toinen juontajista on nokka tabletissa ja nököttää niitä hästäkkeitä.

Yhtäkkiä hän keskeyttää kiivaan, vuolaana kiehuvan keskustelun. "Tällällä twitterissä Hansu sanoo, että mummon heinät ovat kastuneet."

"Aivan oikein. Tämä syksynä on satanut poikkeuksellisen paljon", toteavat keskustelijat ja menevät eteenpäin.

Viime perjantaina A-studion streamissa keskusteltiin

"Uusin tulokas on tämä hästäkki eli englannista suomeksi väännetty heinähäkki. Siinäkin on jotakin näköistä."

soiaalisessa mediassa tapahtuvasta sodankäynnistä. Suomen armeijakin haluaisi näitä some-upseereita keskustelupalstoille.

Israelilla heitä oli kuulemma Gazan viimeisimmässä kriisissä käytössä 30.

Kovin on israelilaisten organisaatiokin vielä kevyen tuntuinen. Kiinassa some-soilaita on varmasti 30 000.

Sosiaalisessa mediassa tapahtuvassa sodankäynnissä on se hyvä puoli, että oikeasti kukaan ei kuole.

Jos joku virone pätkä tai twiittaus tuntuu pahalta, niin mitä sitten.

Sosiaalisesta mediasta pääsee eroon.

Panee vain tabletista, läppäristä, kännykästä virrat poikki, niin voi nukkua taas yönsä rauhassa.

Seuraavana aamuna heti murrolautselliisen ja kokimotin jälkeen voi palata taistelukentälle kauhistelemaan netissä totena pyöriä väärennetyitä videoita.

Voipa siinä haukata sissimuonaksi energiapatukankin, niin jaksaa taistella.

Kiiminkijoen opistolla takana puoli vuosisataa

TAPAHTUMA Kiiminkijoen opisto juhlii 50-vuotista taivaltaan tulevana viikonloppuna Haukiputaan Teatterikuopalla.

Juhlan vietto alkoi jo tiistaina *Kädentaidot ja kuvataide* -näyttelyllä, joka jatkuu 16.12. saakka.

Naamion takaa -konsertissa lauantaina kello 19 kuullaan Olli Romanin teatterimusiikkia vuosilta 1982-2012.

Ohjelma on koottu 61 teatterisävellyksestä.

Pääjuhlaa vietetään sunnuntaina kello 16. (Kaleva)

Robbie Williamsin Tallinnaan, muttei Suomeen

MUSIIKKI Brittilaulaja Robbie Williams esiintyy ensi vuoden elokuun 20. päivänä Tallinnan Lauluvallalla, jonne mahtuu 70 000 hengen yleisö. Williamsin 15 konsertin kiertue ei ulotu Suomeen asti.

Laulaja on ollut kiertueella viiemä kuutisen vuotta sitten.

Williams on Britannian eniten levyyä myynyt soloartisti.

Konsertitiliput Tallinnaan tulevat myyntiin myös Suomessa. Lipunmyynti alkaa Lippupalvelussa ensi viikon maanantaina. (STT)

Cantores Minores kantaesittää Jouluoratorion

MUSIIKKI Maineikas poikakuoro Cantores Minores kantaesittää pian 60-vuotisjuhlapuotensa kunniaksi jazzmuusikko Iiro Rantalan kuorolle säveltämän *Jouluoratorion*.

Kuoro laulaa yli tunnin mittaisen teoksen Sipoon kirkossa ensi viikon lauantaina ja Helsingin tuomiokirkossa sunnuntaina.

Jouluoratorion solisteina ovat kuorosoitusten lisäksi sopraano Anu Komi, tenori Mika Pohjonen sekä pianisti Rantala. Tekstin teoksen on tehnyt Jaakko Heinämäki. (STT)